SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. CI No. 150. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, AUGUST 9, 1994. CENTS 50 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 9-го СЕРПНЯ 1994. Ч. 150. РІК CI

МІНІСТЕР ЕКОНОМІКИ ПІДСУМОВУЄ ЗАСІДАННЯ КАБІНЕТУ

Київ. (УНІАР). — „У подальшій економічній політиці Кабінет Міністрів України намагається додержуватись рекомендацій Міжнародного валютного фонду", — так висловився міністер економіки Роман Шпек, підсумувавши засідання кабінету під головуванням прем'єра Віталія Масола, що відбулося у понеділок, 1-го серпня.

Міністри, представники кримського уряду та голови обласних рад розглядали плян концепції і розвитку економіки України на 1995 рік. На пресовій конференції, скликаній з цього приводу, Р. Шпек висловив чимало поступових думок про неемісійну політику, неприпустимість надання будь-яких пільг і дотацій товаровиробникам за рахунок бюджету, незалежно від форм власности. Згідно з концепцією, КМ поступово вводитиме валютний курс, зменшуватиме податки, скасує податок на додаткову вартість та державні замовлення, замість якого буде лише державний контракт. „Ми шукатимемо власного, третього шляху в економіці, а. йтимемо до ринку, використовуючи досвід інших країн". Втілювати у життя концепцію проєкту розвитку покликано групу з КМ, у складі якої, за словами пресового секретаря Георгія Косиха, майбутніх ґльобальних змін не передбачається.

Однією з основних перешкод на шляху економічної реформи міністер економіки назвав відсутність об'єктивної статистики, яка й досі не показує справжнього стану економіки. Державними пріоритетами, згідно з концепцією, будуть розвиток агропромислового та паливно-енерґетичного комплексів, впровадження енерґо- та ресурсозберігаючих технологій і структурна перебудова народного господарства. Уряд переважно зосереджується на використані економічних методів правління, тепер основні зусилля будуть спрямовані на стримання інфляції.

На думку Р. Шпека постанова Верховної Ради про зупинення приватизації в основних галузях не змінить становища Міжнародного валютного фонду та Світового банку щодо надання Україні фінансової допомоги. „Для виконання цього пляну необхідна сильна структура виконавчої влади", — підкреслив міністер економіки Р. Шпек.

Створено Клюб Козацьких Нащадків

Київ (УНІАР). — Тут у понеділок, 1-го серпня, київська міська адміністрація зареєструвала Клюб Нащадків Козацьких Родів. Право вступу до цієї неполітичної громадської організації мають лишень люди, козацьке походження яких підтверджене документом, дослідженим родоводом і походженням з села, що історично було козацьким.

Тепер клюб здійснює проєкт сворення комп'ютерної інформаційно- бібліографічної бази даних з історії козацтва та банку осіб, які за соціяльним станом належали до козаків у XVI-XX сторіччях. Одним з важливих завдань цього проєкту є розвиток української генеалогічної науки на базі сучасної комп'ютерної технології. Виконання проєкту дасть змогу відшукати родоводи козацьких нащадків.

Хоча статут клюбу передбачає його діяльність лише в межах Києва, це не виключає можливости приєднання козацьких нащадків, які мешкають в інших містах України, або громадян інших держав.

На Івано-Франківщині горять ліси

Івано Франківське (УНІАР). — За повідомленням Рух-преси, понад 30 лісових пожеж сталося в Івано-Франківській області протягом липня. Вогонь знищив понад 100 гектарів лісу.

Це змусило Обласну Раду ухвалити розпорядження, згідно з яким „громадянам тимчасово забороняється відвідувати ліси області".

Особи, які ігноруватимуть розпорядження, „будуть притягнуті до відповідальности згідно з чинними законами", — сказано у звернені до жителів та гостей області.

Міністер юстиції турбується станом судів

Київ (УНІАР). — Міністер юстиції Василь Онопенко пропонує надати йому і голові Верховного суду право активно втручатися в кадрову ситуацію, тобто міняти кадри судових інстанцій за поданням голови обласного суду і начальника управління юстиції.

За оцінкою міністра, тепер контроля над діяльністю судів практично втрачена, а відтак і погіршилася їхня праця. Зокрема на Івано-Франківщині, за статистичними даними, кожна шоста цивільна справа розглядається з порушенням процесувальних термінів. Кількість тяжких злочинів зросла майже вдвічі, а кількість засуджених зменшилася щонайменше на 10 відсотків.

Продовжується підготова до відзначення 50-річчя Митрополита Шептицького

Ню Йорк, Н.Й. (М. Галів). — У середу, 3-го серпня ц.р. відбулося чергове засідання Ділового Громадського Комітету підготови відзначення 50-річчя з дня смерти Слуги Божого Андрея Шептицького, який є унікальною постаттю в історії XX століття Української Церкви й українського народу.

Діловий громадський комітет докладає всіх зусиль, не зважаючи на вакаційний час, щоби гідно й достойно відзначити 50-річчя смерти Митрополита, який був всеціло відданим робітником у Божому Винограднику та неперевершений український соборник на релігійному і національному полі.

Як уже повідомлялось, на неділю, 4-го грудня ц.р., заплянowano відбути святочну академію у залі Фешин інституту в Ню Йорку. Мистецький дорадник, відомий скрипель і диригент Адріян Бриттан, якого представив учасникам засідання Микола Галів, подав загальний плян святочної академії, запропонувавши запросити до участи два хори: нюйоркську „Думку" і філядельфійського „Прометея", вокалістів: скрипаля, фортепіяніста, який водночас буде і акомпаніятором для вокалістів — солістів і можливо музичний квартет. Марія Рештник, яка також є мистецьким дорадником, підтримала запропонований плян. В короткій дискусії підкреслено, що запропонований плян є різноманітний і буде цікавим для слухачів. Із заплянованими виконавцями буде встановлено відповідну до події програму.

Другою справою, яку було обширно обговорено і продискутовано, це влаштування наукової конференції, яка мала б дати глибоку аналізу багатогранної і всесторонньої творчости Митрополита. Бралось до уваги, щоби наукова конференція мала міжконфесійний і міжнародний характер. Йшлось про те, щоб на доповідачів запросити не тільки українців католиків, але й православних, як також чужинецьких доповідачів. Тут впали такі імена: д-р Курт Левін — жид, якого врятував від смерти Митрополит Андрей, який є автором цікавої англомовної книжки, що тільки появилась під назвою „Порожні ілюзії", та д-ра Анджей Зємба, поляка з Польщі, відомий дослідник Митрополита А. Шептицького. М. Галів поінформував, що вже до деяких українських кандидатів звернувся з відповідними пропозиціями, але ще не отримав остаточної відповіді. Також була мова про Архимандрита Любомира Гузара, що тепер живе в Україні. Всі ці питання пов'язані з фінансами, без яких не можна буде нічого здійснити.

Касир Петро Теребецький підкреслив, що покишо каса немає жодних грошей. Вирішено в цій справі звернутись з проханням до деяких наших фінансових установ й інституцій, щоби допомогли у здійсненні намірених плянів. Учасники висловили надію, що для такої особливо події, якою є 50-річчя смерти Митрополита Шептицького буде позитивне зрозуміння.

З приводу цієї нагоди плянується влаштувати виставку портретів, світлин, експонатів і рідкісних до-

(Закінчення на стор. 3)

Знання англійської мови поширюється

Людонвілл, Н. Й. (О. Кузьмович). — Коли приблизно в тому самому часі минулого року ми писали про групу майбутніх учителів англійської мови зі Сум, що перебували на вишколі у коледжі Сієна, якось не сподівалися, що ця акція навчання учителів України буде так послідовно продовжуватися. Але завдяки невпинним стараням професора того коледжу Лідії Тарнавської, цього року знова прибула на перевишкіл група українських учителів, тим разом із Чернігівської области в числі вісім осіб, під проводом Галини Жулинської. Перебували вони в Сієна коледжі продовж травня і червня і, як минулими роками, ми мали можливість довідатися про них та поговорити телефонічно в навечер'я їхнього повороту домів.

Перші інформації подала проф. Л. Тарнавська, від якої довідалися ми, що групу спонзорувала щедра, як завжди, фундація Сороса, яка оплатила подорож до ЗСА, а тут перебували вони у приватних українських та неукраїнських домах в часі свого семитижневого перебування. Як і минулими роками, включилися також до помочі організація Американці для Демократизації України, яка зробила велике добре діло, фінансуючи складну операцію очей одного із учителів, який не міг ніяк вилікуватися в Україні. Саме він, Андрій Зубницький, дуже радо та з великою вдячністю говорив нам про цей факт, як взагалі про щиру руку, яку йому та іншим учителям з Чернігівської області подали українські громадяни околиці Сієна коледжу. Він підкреслив не лише поміч, що вони йому дали, але в загальному висловив своє здивування, що українці в ЗСА так глибоко пережива-

(Закінчення на стор. 4)

Учителі з Чернігівської области святкують в Сієна коледжі „Різдво в липні" (зліва): А. Гавро, С. Пузан, Л. Безсмертна, М. Лях, І. Іваніна, І. Шмарова, Т. Потапенко і А. Зубницький.

ЗСА збільшить допомогу Руанді

Вашінґтон. — Секретар департаменту оборони З'єднаних Стейтів Вілліям Перрі після своїх відвідин Руанди, Уґанди і Заїру сказав: „Те, що відбувається в Руанді і в таборах втікачів — це людська трагедія величезних маштабів. Негайної допомоги потребують приблизно чотири мільйони осіб". Шеф Пентаґону визнав, що становище руандійських втікачів „сьогодні дає більше підстав для надії, ніж раніше, однак для радикальної зміни ситуації потрібні зусилля багатьох країн і особливо ЗСА".

В. Перрі ствердив, що тепер дуже багато залежить від дій американських військовиків у Руанді, зокрема летунів, які доставляють медикаменти і харчі у табори втікачів. Кількість американських вояків, які беруть участь в руандійській мирній операції, в найближчі тижні збільшиться до 3,000. Американці відповідатимуть тільки за доставу вантажів. Мироносну операцію ООН в Руанді здійснюватимуть 4,000 вояків з африканських країн. Разом з тим не виключено, що американці, в разі потреби, допомагатимуть „голубим шоломам" в Руанді.

Окрему гуманітарну місію в Руанді здійснить англійський контиґент, який в цілому налічуватиме 600 спеціялістів інженерних військ і медичної служби. Перша група їх вже прибула в Кіґалі. Таку велику кількість своїх вояків Великобританія присилає в Африку вперше після того, як 14 років тому англійські війська запевнювали проведення нерасових виборів у Зімбабве.

Надійшло також повідомлення, що великий військово-транспортовий літак „Геркулес" прилетів з Мадриду в Руанду з вантажами еспанської гуманітарної допомоги — харчами, ліками, медичним устаткуванням, одежою. Цим рейсом прибули 18 еспанських лікарів-добровільців.

В Україні

(З інформацій УНІАР)

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКЕ. — Рішучий протест проти неправомірних дій владних структур щодо деяких видань і журналістів висловила Івано-Франківська обласна організація журналістів. У її заяві сказано, що деякі новообрані районні ради та їхні керівники почали чинити тиск на редакторів газет, які в передвиборчій боротьбі не давали їм підтримки.

КИЇВ. — Тут у вівторок, 2-го серпня, під головуванням віцепрем'єр-міністра України Валерія Шмарова відбулося чергове засідання міжвідомчої комісії для проведення пашпортизації громадян. Розглянено низку питань, пов'язаних із технічним, фінансовим та організаційним забезпеченням цієї важливої загальнодержавної акції, де кожен матиме пашпорт громадянина.

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКЕ. — Близько тисячі мешканців міста Косова підписали звернення до Президента України Леоніда Кучми. У документі міститься категорична вимога не давати російській мові статусу офіційної.

КИЇВ. — Союз Українок надіслав на адресу постійної Комісії Верховної Ради України з питань науки та народної освіти лист, у якому вказано, що наявна в Україні мережа державних шкіл не відповідає національному складові та національним інтересам населення. Для розв'язання нагальних проблем освітньої галузі Союз Українок вимагає забезпечення пріоритетного фінансування освіти та забезпечення виконання закону про мови.

ХАРКІВ. — Тут від 22-го до 24-го вересня заплановано відбути конференцію товариства „Меморіял". Очікується гостей з Польщі, Австрії та Болгарії.

КИЇВ. — Президент України Леонід Кучма зустрівся з особовим складом Служби Безпеки України. У своїй промові він підкреслив відповідальність спецслужб у виконанні указу про невідкладні заходи, спрямовані на боротьбу зі злочинністю. Він також наголосив на необхідності координації зусиль з іншими правоохоронними органами.

КИЇВ. — У Генеральній прокуратурі відбулося поширене засідання, присвячене виконанню указу Президента України про посилення боротьби зі злочинністю, корупцією, а також поліпшення праці органів прокуратури.

В АМЕРИЦІ

АДМІНІСТРАЦІЯ Клінтона оголосила у середу, 3-го серпня, свій намір збільшити видатки ЗСА на досліди в ділянках науки і технології до такого рівня, як виділяє на ці цілі Японія та Німеччина. Віцепрезидент Ел Ґор представив доповідь „Наука в інтересах держави", в якій підкреслюється старання Адміністрації поширити підтримку науки і технології, віддаючи їй пріорітет при розподілі бюджету країни

ЦЕНТР ЗАСОБІВ масової інформації та публічних справ повідомляє з Вашінґтону, що досліди Центру показали зростаюче число насильств, показане телевізією, в порівнанні з даними, одержаними в результаті таких дослідів два роки тому. Взявши для дослідження 10 каналів вашінґтонської телевізії, спіціялісти підрахували, що за один день в середньому на цих каналах було показано 2,605 сцен різного роду насильств, що є на 41 відсоток більше, ніж два роки рому.

ЯК ПОВІДОМЛЯЄ поліція Саффок кавнті, Лонґ Айленд, Н. Й., невідомий „снайпер" смертельно поранив офіціянтку в Стоні Брук. Це вже третя акція вандалізму, вчинена ним за останні 12 днів. Хоча збільшено кількість патрулів у товарних центрах, їдальнях, бензинових станціях та інших місцях, а навіть послано гелікоптери, злочинця не зловлено. Особливо небезпечно є перебувати на вулицях і в бізнесових приміщеннях вечером, бо завважено, що вищезгаданий „снайпер" коїть злочини вночі. Він також пускає струю вогню у вікна бізнесових приміщень.

В ЖЕНЕВІ ПОЧАЛИСЯ ПЕРЕҐОВОРИ МІЖ ЗСА І ПІВНІЧНОЮ КОРЕЄЮ

Женева. — У п'ятницю, 5-го серпня, тут почалися переговори делеґації З'єднаних Стейтів і Північної Кореї з приводу ядерної програми Пйонґянґу.

Перед їх початком керівник американської делеґації Роберт Ґалуччі в розмові з журналістами висловив сподівання, що зміна лідера в Північній Кореї, спричинена смертю Кім Іль Сонґа, матиме позитивний вплив на дальші переговори. „Коли діялог припинився, ми вже перебували на досить далекому етапі обговорення проблеми, і це обговорення відбувалося в контруктивний спосіб. Маю надію, що ця атмосфера запанує й тепер", — підкреслив Р. Ґалуччі.

Північнокорейську делеґацію очолює перший заступник міністра закордонних справ Кан Со Джу.

Очікується, що теперішня зустріч триватиме щонайменше тиждень. Аґентство Ассошіейтед Пресс інформує, що Вашінґтон має намір запропонувати Пйонґянґові сучасний ядерний реактор замість застарілого совєтського, якщо Північна Корея відчинить двері для міжнардних інспекторів.

Представники МАҐАТЕ висловлюють занепокоєння щодо того, що місячна перерва у переговорах унеможливила вчасне інспектування об'єкту, де зберігаються ядерні відпадки північнокорейської атомової станції. Згідно з даними МАҐАТЕ, ці відпади зберігаються з кричущими порушеннями правил безпеки, що може спричинити екологічне лихо.

У СВІТІ

ЗГІДНО З ДАНИМИ гуманітарної організації „Лікарі без кордонів", щодня від холери, дизентерії і виснаження в таборах руандійських втікачів поблизу заїрського міста Ґома вмирає понад 1,000 осіб. Лікарі-епідеміологи передбачають, що до кінця цього тижня число померлих від інфекційних захворювань досягне 50,000 осіб. Трупи ховають без гробів, загортаючи їх у полотно перед тим, як опустити у вириту екскаватором яму. І все ж, усупереч жахливим умовам життя в таборах, тільки до 50,000 руандійських втікачів повернулося на батьківщину. Є дуже багато таких, що залишаються в Заїрі, боячись помсти з боку племені тутсі, яке здобуло перемогу в руандійській громадянській війні.

ВІЙСЬКОВІ СПЕЦІЯЛІСТИ Ізраїля та Йорданських збройних сил очистили зону кордону між двома державами від мін. На цьому тижні в долині Арава буде відкрито перший ізраїльсько-йорданський контрольно-пропускний пункт. Тепер ізраїльські і йорданські прикордонники разом розбирають огорожу з колючого дроту, споруджену в 1967 році. Згідно з підписаною у Вашінґтоні йордансько-ізраїльською мирною декларацією, дещо пізніше ще один контрольно-пропускний пункт буде відкрито на північному відтинку кордону, в районі Тиверіядського озера.

В ОСТАННІ ТИЖНІ російські засоби масової інформації розгорнули справжню пропаґандивну війну проти кавказької республіки Чечні і її президента Джогара Дудаєва. В московських газетах з'являються різні листи і звернення від „здорових сил Чечні", у зв'язку з цим спостерігачі згадують, що з подібних фальшивок в 1939 році почався совєтсько- фінський конфлікт, а в 1979 році — совєтське вторгнення в Афганістан. Газета „Комсомольская Правда" остерігає, що „невдоволений Москвою Кавказ давно чекає нового Шаміля, під прапори якого готові стати десятки тисяч озброєних людей, котрі вміють битися до останньої краплі крові". Сам Д. Дудаєв в інтерв'ю для газети „Московскіє Новості" заявив, що він, як законно вибраний президент, готовий до переговорів з Москвою і до розумних компромісів, однак не для того, щоб Чечня знову потрапила під російський імперський гніт.

В ІНТЕРВ'Ю ДЛЯ московської комуністичної газети „Правда" Анатолій Лук'янов, колишній голова Верховної ради Совєтського Союзу і один з організаторів державного перевороту в серпні 1991 року, теперішній депутат Думи, передбачає, що на другому етапі приватизації в Росії відбудеться такий перерозподіл власности, у висліді якого національні багатства Росії опиняться в руках трьох відсотків населення. „Опір цьому другому етапові приватизації повинен наростати і, на мою думку, мудрі депутатські сили повинні підтримати непокору трудящих мас", — підкреслив А. Лук'янов.

ПОДАТКОВА МІЛІЦІЯ Москви заарештувала президента збанкрутілого інвестиційного фонду МММ Серґея Мавроді. Акції МММ в останній час підскочили в ціні до 100,000 рублів (50 дол.), а відтак стрімко впали до 1,000 рублів (50 центів), після чого компанія цілком перестала скуповувати свої цінні папери. Кількість акціонерів, приваблених галасливою рекламою, доходить до 10 міл. осіб. С. Мавроді і його спільники використовували примітивну фінансову схему, відому під назвою „піраміда": вкладникам обіцяють високі відсотки, розраховуючись з першими акціонерами грішми, одержаними від наступних довірливих клієнтів.

В ЧЕТВЕР, 4-ГО серпня, на пресовій конференції у Стокгольмі прем'єр-міністер Швеції Карл Більдт подав додаткову інформацію про Стіва Берлінґа, якого за шпигунство на користь Совєтського Союзу засудили до довічного ув'язнення і якому в 1986 році вдалося втікти з тюрми. Цими днями колишній шпигун добровільно повернувся на батьківщину. Виявляється, після втечі він не просто жив у Москві, але невдовзі одержав там чин полковника совєтської військової розвідки, а в 1990—92 роках С. Берлінг перебував у Лівані як совєтський агент. Прем'єр-міністер К. Більдт повідомив, що уряд Швеції вручив з цього приводу ноту протесту амбасадорові Російської Федерації у Стокгольмі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc at 30 Montgomery Street Jersey City N.J. 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451 2200

Бюро УНС у Вашінгтоні:
(202) 347 UNAW (202) 347 8631 (факс)

Postmaster: Send address changes to
Svoboda 30 Montgomery Street Jersey City N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City N.J.

Передплата на рік $55.00 на півроку $32.00 на 3 місяці $17.00
Для членів УНСоюзу $30.00 річно. За кожну зміну адреси $1.00
Чеки і money orders виставляти на Svoboda

Статті і дописи підписані авторами не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріали. Незамовлені матеріали повертається тільки тоді коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою.
За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City N.J. 07303

Охорона здоров'я в Америці

Ще за президентури Джорджа Буша провід Демократичної партії проголосив, що ця партія буде змагатися у найближчих президентських виборах під гаслом реформи існуючої в Америці системи охорони здоров'я. Пригадано факт, що з усіх країн світу тільки в Америці і Південній Африці нема державної охорони здоров'я громадян. (Коли в цьому році президентом Південної Африки став чорний автохтон Нелсон Мандела, він заповів, що переведе реформу у тій ділянці).

У Конґресі опинилися тепер три конкретні законопроекти, присвячені заведенню в Америці державного забезпечення здоров'я. Проєкт президента Клінтона передбачає загальне забезпечення всіх без вийнятку громадян, оперте на обов'язку хлібодавців забезпечити службовиків чи робітників. Коли піднявся шум, що такий обов'язок доведе до масового банкрутства малих підприємств як крамниці, ресторани, книгарні, фризієрні чи кіоски, введено у той проєкт коректу з перекиненням всього тягару на великі установи й торговельні та промислові підприємства. Частину коштів мають покрити посередні податки, як підвищення цін на ґазоліну, оливу до огрівання домів, алкогольні вироби та цигарети. Скільки ціла та реформа коштуватиме — покищо не оприлюднено.

Другий проєкт виготовили конґресмени Демократичної партії. Вони виразно підкреслили, що їхній проєкт не покривається з проєктом Клінтона. Той проєкт не охоплює всіх без винятку громадян, тільки яких 90 відсотків. Передбачає також посередні податки, особливо значну підвишку цін на вироби з тютюну.

Найцікавіший і найширше в американській пресі реферований проєкт — голови демократичної більшости в Сенаті Джорджа Мічелла. Сен. Мічелл зрікся був кандидатури до Верховного суду — Сенат напевне був би його кандидатуру затвердив, — щоб присвятитися справі реформи системи охорони здоров'я. Його проєкт основується на принципі добровільної, а не примусової охорони хлібодавцями. Кошт переведення такої реформи передбачається на астрономічну суму 900 біл. дол. впродовж найближчих десятьох років. Більшість тієї суми мали б покрити програми Медікер і Медікейд із своїх заощаджень, але не з'ясовано, як ті установи, що їх обов'язком є покривати кошти лікування старших віком осіб і хворих на різні особливі недуги — як вони могли б заощадити такі величезні суми і чим коштом. Однаково проєкт сен. Мічелла, як і два інші, передбачають уведення в життя державної охорони здоров'я щойно за яких шість чи 10 літ, отже у 2000 році.

Схвалення Конґресом будь-котрого проєкту — дуже складна справа. У Палаті Репрезентантів демократична більшість може переголосувати проєкт, дармащо й демократи не є в цій справі однозгідні. Але в Сенаті республіканці не те що насторожені, але критичні, бо бояться, що така реформа обмежить свободу хворих вибирати собі лікаря та створить новий розпухлий бюрократичний апарат. Вони заповіли, що кожний проєкт треба піддати докладному розглядові, точка за точкою, що забере масу часу. Голова республіканської меншини в Сенаті, Роберт Дол ґратулював сен. Мічеллові, бо в його проєкті говориться про добровільне, а не примусове забезпечування громадян. Президент Клінтон заповів був, що він не підпише ніякого закону, який не охоплюватиме всіх громадян, але загальна думка така, що він підпише кожний схвалений Конґресом проєкт, бо воно було б також перемогою його ідеї. Покищо вся справа ще в мряці. Найбільша трудність навіть не у величезних коштах реформи, а в ділянці психологічній — у закоріненій традиції, в недовір'ї до успіху реформи, в остраху перед новими податками...

В. Звіглянич

ЛЕКЦІЇ ВИБОРІВ

I

Минуло відносно небагато часу з моменту офіційного вступу Леоніда Кучми на президентуру. Ще рано давати якісь довготривалі прогнози розвитку політичної ситуації в Україні. Однак вважаю за своєчасне винести на раду читачів деякі уроки виборів та сценарії вірогідного спрямування українс хої політики за Кучми, які мають проміжний характер і які можуть містити зародки більш глобальних тенденцій.

Для команди президента Кравчука обрання Кучми було повною несподіванкою. За тиждень до виборів державні засоби масової інформаці та офіційні соціологічні служби розгорнули безпрецедентну за післясовєтських часів пропагандивну кампанію на користь Кравчука. Як очевидець усього цього, нагадаю лише декілька моментів. Президентський радник з питань зовнішньої політики Антон Бутейко 8-го липня (тобто за два дні до виборів), відповідаючи на запитання про характерні риси бажаного президента України, такі риси перераховував і виходило, що лише Кравчук може поєднати хитрість Макіявеллі, інтелект Вашінгтона та розважливість Черчілля. Поважний скульптор демонструє на телевізії у той же день пропам'ятну медалю, на одній стороні якої викарбувано профіль Грушевського, а на іншій — кого б ви думали? Вірно, Кравчука. Завідуючий катедрою соціології Університету „Києво-Могилянська Академія" Валерій Хмелько 9-го липня каже, що найвірогідніші прогнози його математичного моделю дають 52 відсотки Кравчукові та 46 — Кучмі. Прогноза виявилася вірною у цифрах, але не у людях.

Я далекий від намірів ворушити минуле. Я хочу тільки сказати, що група Кравчука зробила все, щоб провалити свого патрона. Помимо надмірної і настирливої пропаґанди на користь Кравчука, з подачі когось з його радників під приводом „телепіратства" (а насправді за надання часу Кучмі) Національною Радою з телебачення та радіомовлення якраз напередодні виборів була „тимчасово" зупинена діяльність приватної телестудії „Гравіс", що викликало надзвичайно загострену реакцію з боку громадськости і додало Кучмі додаткової популярности.

Ще довго буде загадкою несподіване звернення Кравчука до виборців спокійного вечора 8-го липня із звинуваченнями на адресу Верховної Ради, яка намагається усунути його від влади. Пересічний виборець не мав змоги знати, що насправді відбувається за кулісами парляменту, оскільки його діяльність взагалі слабо висвітлюється незалежною пресою через перепони, що їх чинить парлямент. Звернення Кравчука було однозначно розцінене як вияв слабкости. Коментатор радіо „Свобода" Володимир Маленкович, член групи Кучми, використав цей очевидний промах Кравчука на всі сто відсотків того ж дня. Незграбне пояснення офіційного радіо наступного дня, що Кравчук, виявляється, закликав до співпраці з парляментом, а звинувачення мало не у заколоті були „технічною помилкою", лише додали оливи до вогню. Очевидним було безладдя у штабі Кравчука.

До інших причин поразки Кравчука насамперед слід віднести відсутність чіткої економічної програми, задовільного пояснення катастрофічного зубожіння народу, спілкування з простими людьми — цього неодмінного правила поведінки будь-якого політика перед виборами. Силові структури не підтримали Кравчука. Армія не змогла простити своє зубожіння.

СБУ завжди тяжіла до збереження традиційних зв'язків з російськими спецслужбами та вичерпало ліміт терпіння з Кримом. Марчук врятував Кравчука від кровопролиття у Криму у травні, відвернувши послання туди бойовиків УНСО. За це він дістав посаду віце-прем'єра та перспективи на наступне президентство. Кравчук не був більше потрібний СБУ. Міліція також не змогла забути незграбних дій адміністрації Кравчука навколо утворення незалежного від Києва Міністерства Внутрішніх Справ Криму. Без підтримки силових структур Кравчук був приречений.

Вони є конкретні та концептуальні. До конкретних причин його перемоги можна віднести настирливу гру на патерналістичному комплексі „сильної Росії", від якої „відірвалась" нерозумна Україна і яка в наслідок такого розриву „народногосподарських зв'язків" скотилася так низько в економічному пляні. Співвідношення середніх зарплат в Україні і в Росії $10 до $100 — цей арґумент працював вбивчо.

Закінчення буде.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Д-р Тамара Булат

„Музика України" серед програм „Ратґерс саммерфест-1994"

З певних причин не мала наміру писати про цей концерт, а рецензій під псевдонімом волію не подавати. Проте одна фраза, яку я почула серед багатьох позитивів після музичного вечора, що відбувся 10-го липня у Ніколас Мюзик Центр, спровокувала мене вияснити об'єктивне значення названого концерту.

Вже вісім сезонів в Ню Бpансвику відбувається Ратґерс саммерфест. За цей час він набув міжнародного визнання. Тут виступали музики з Европи, Азії, Південної Америки. Фестивалі виглядають не лише імпозантно — вечори симфонічної і хорової музики, цикли концертів для окремих інструментів та ансамблів, але й цікавими задумами: демонстрували маловідомі твори серйозної і джазової музики, надавати перевагу прем'єрам творів, знайомити з творами синестезійного характеру, тобто такими, де театральність поєднується з танцювальними рухами й інструментальним забарвленням, або з творами, де вербальний зміст замішаний в суто інструментальне звучання.

Потрапити на цей фестиваль є престижевим для кожного музики. Засновник його, професор Джеймс Скатт, — вимоглий і досвідчений організатор. До того ж він має прикметну рису допитливого романтика — пізнавати незнане, уміння вслухуватися в багатозначну інтонацію музичного висловлювання, а все нове прагне популяризувати, долаючи часом усталену традицію. Цього року своєрідною рекомендаційною карткою була для нього сама українська музика.

Д-р Тарас Філенко, піяніст і музиколог із Київського університету, що перебуває в ЗСА на дослідах, подарував професорові Скатту авдіокасети із записами вокальних та фортепіянових творів українських композиторів. Я не певна, чи професор раніше мав нагоду цікавитися українською музикою. Але до честі проф. Скатта як музиканта слід сказати, що він не лише познайомився із записами на авдіокасетах, а ще й запитав про камерно-інструментальні твори.

Завдяки композиторові і диригентові Вірковí Балеєві з Лос Веґасу та піяністові Миколі Сукові з Ню Йорку, знайшлися ноти Тріо ч. 2 для скрипки, чельо та фортепіяна Бориса Лятошинського. Музика визнаного у світі українського композитора багато що може розкрити слухачеві. І цього разу вона не становила виняток. Професор прослухав також запис цього твору, де партію піяно виконує Ія Царевич, плеMінниця Бориса Лятошинського, професор Київської консерваторії, концертуюча піяністка і глибокий музикант. За словами Тараса Філенка, саме в її клясі камерного ансамблю в роки навчання в консерваторії він грав це тріо і дістав на іспиті 5+. Можна зрозуміти радість піяніста, коли він дізнався, що гратиме в тріо і що виконання цього твору Бориса Лятошинського буде прем'єрою в ЗСА.

Так, професор Скатт задумав дати в програмі Rutgers SummerFest 1994 окремий концерт української музики. Він запросив д-ра Т. Філенка взяти участь у цьому концерті і допомогти в його організації, а також запросив канадську камерну співачку Лілею Волянську, голос і репертуар якої запізнав з авдіокасети (це були її нові записи зроблені в Україні). Для виступу в концерті Лілея Волянська спеціяльно прилетіла з Едмонтону, де постійно мешкає. Були також запрошені американські виконавці — скрипак Джуліян Росс, випускник Синсинаті коледж консерваторії та Істмен школи музики, який грав з багатьма камерно-інструментальними ансамблями і оркестрами, зокрема, у Новій оркестрі Бостону, мав концерти в Америці та Европі. Партію чельо в Тріо ч. 2 Лятошинського виконала Елизабет Томпсон, чиї сольові та камерні концерти відбулися не лише в ЗСА, але й Німеччині, Польщі, Австралії, Новій Зеляндії та ін.

Мабуть, Ратґерському університетові серед інших американських університетів належить першість концерту з назвою „Музика України". Звичайно, і раніше відбувалися концерти українських та американських музик, де в програмах значилися твори українських композиторів, але суцільного, на два великі відділи, концерту держави, яка здобула незалежність, ще не було. Мали місце й скептичні голоси, мовляв, чому саме українській музиці надається перевага перед іншими республіками. Саме ці голоси з відтінком ствердження меншевартісної творчости щодо одного з наймузикальніших народів і викликали у мене бажання написати повідомлення про концерт, присвячений творчості українських композиторів.

Д-р Роман Барановський

„ВЛЕСОВА КНИГА: ЖИТТЯ ТА РЕЛІГІЯ СЛОВ'ЯН"

I

Під таким заголовком у Києві в 1993 році вийшов переклад з французької мови Олени Нестайко-Максименко (до речі, моєї племінниці) книжки французько-українського письменника Бориса Ребіндера з 1980 року. Книжка невеликого формату — 7 на 4 інч. (19 на 10 см.), 92 стор. друку.

Автор присвятив цю книгу своїм „дітям, онукам, а також усім французам, які мають хоч краплину слов'янської крови, та не мають знання староруської мови, щоб прочитати тексти, записані давньою слов'янською мовою. В усіх університетах світу студентів навчають, що нібито руський народ не мав писемности, поки греки їм не видумали альфавіту, і нібито слов'янської писемности до приходу християнства не існувало".

„Проте Влесова книга свідчить протилежне, — твердить Б. Ребіндер. — Ця книга — набір дерев'яних дощечок, на яких невідомими літерами записані слов'янські тексти. Зміст написів дозволяє віднести їх до кінця IX століття, тобто до епохи, що передує приходу християнства у Київську Русь. Звичайно, всі західні і навіть російські історики переконані в тому, що в даному разі можна говорити тільки про фальсифікацію. Але ж багатство деталів у текстах, краса мови доводять, що перед нами літературний твір, написаний самими слов'янами. До того ж, читаючи тексти, починаєш розуміти причини, з яких цивілізовані народи, що писали офіційну історію, — тобто греки, римляни, а у наш час німці, — завжди змальовували стародавніх слов'ян жорстокими варварами, які, по-їхньому, тільки те й робили, що билися і сварилися".

„Нам викладали, — продовжує в передмові Ребіндер, — що вони не мали ані законів, ані релігії, ані храмів. Насправді ж, для цих народів були характерні тонке мислення і дуже цікаві обряди; проте предки цивілізованих народів зробили все від них залежне, щоб знищити ці культури, а потім твердити, буцімто культури (слов'ян) взагалі не існувало. А історики, зацікавлені у тому, щоб вихваляти переможців, які писали історію по-своєму і нав'язували її новим поколінням".

„Отак протягом тисячоліть історики та ченці повторювали вичитане в історичних працях, і всі, у тому числі російські вчені, твердо увірували у те, ніби стародавні слов'яни кочували, жили у возах, були добрими вершниками, але неосвіченими і дикими язичниками. І ось, вперше в житті, — пише автор, — я тримаю в руках першорядний доказ, про який ще ніхто не чув у Франції, і який пропонує зовсім протилежну історичну версію. Очевидно, весь західній цивілізований світ енерґійно заперечуватиме достовірність Влесової Книги, намагатиметься затьмарити те світло, яке вона проливає на події стародавньої історії. Влесова Книга подає версію, написану самими слов'янами, що дозволяє нам, по роздумах обрати з двох версій найбільш переконливу".

„Влесова Книга, — сказано далі в передмові, — являє собою набір дерев'яних дощечок, знайдених у 1919 році в Україні під час громадянської війни".

„Текст дощечок був написаний літерами якогось невідомого альфавіту, дуже схожого, проте, на кирилицю, і тому розшифрованого дуже швидко. Дощечки охрестили Влесовою Книгою, бо одна з них присвячена богові Влесові".

Праця складається з двох частин. Перша частина — описи фактів самих дощечок, альфавіту та мови, — пояснює автор. „Я також додаю переклад трьох дощечок з тим, щоб французький читач мав уявлення про їх стиль, а також кілька коментарів, необхідних для розуміння текстів. До другої частини увійшли мої міркування щодо життя та релігії стародавніх слов'ян, а також мої висновки".

Надзвичайно цікавою є історія знахідки дощечок і їх дальші перипетії. Їх зовсім випадково знайшов у серпні 1919 року полковник російської Білої Армії Ізенбек (його звали Федір Артурович) у знищеному Червоною Армією маєтку князів Задонських, у північній частині України, коло Орла. Ізенбек, мусулманин, шляхетського роду, працюючи в Туркестані, вивчав там мистецтво того краю, захопився археологією і тому відразу зрозумів, що дощечки можуть становити історичну цінність. Він забрав їх із собою і оберігав їх, мов зіницю ока.

Закінчення буде.

Петро Грицак

РОСІЙСЬКИЙ СФІНКС У ПОПУЛЯРНИХ СКАЗАННЯХ

I

Крилаті фрази та популярні чи народні пісні даного народу є завжди цікавим показником ступеня його інтелектуального розвитку, його історичного динамізму. Вони можуть бути вжиті невтральними дослідниками для пояснення життя-буття даного народу. Ці завваги є особливо важливими щодо народу-загадки, російського сфінкса, нашого сусіда, про якого не раз кажуть: „Пошкрабай його під камізелькою — зараз відчуєш хутро". Це країна, про яку предтечі пізніших „слов'янофілів" говорили на початку XIX ст.: „Расеї умом нє понять, єя аршином нє ізмєріть, она ізмєнчива всеґда, в Расєю можно только вєріть" (Росії розумом не збагнути, її не можна зміряти аршином, у Росію можна тільки вірити, бо вона цілий час змінюється). Це крилата фраза на рівні свого роду популярної „національної філософії" російського народу. У 1510 році чернець Філотей сказав що „Москва — це третій Рим". Інший філософ початку XIX ст., Чаадаєв, твердив про своїх „співвітчизників", що вони є народом без минулого (яке вони залюбки забирають від нас, українців), без майбутнього (як тоді видавалося після закінчення наполеонських воєн та Віденського конґресу), що живуть тільки теперішністю, у вузькому розумінні цього слова.

За такі погляди уряд проголосив його „божевільним". Він має сумнівну „честь" бути першим того роду „дисидентом", предтечею майбутніх кандидатів до психушок „розвиненого соціялізму". Тут можна сказати, що історія повторюється, як тільки до того є відповідні об'єктивні умови. Сьогодні, в добу сильно прискорених комунікацій, читаємо (а навіть часто чуємо) про народ -богоносець, що (нібито) має обов'язок ширити тільки добро, братерство та добрий приклад серед інших — зігнилих чи „пригнилих" народів світу. Серед мас простих людей імперії це має відлуння у формі куплету „Єзділ, єзділ бєлий цар, православний ґосудар, аж обєзділ целий свєт, всєх побіл, рускіх нєт" (Їздив, їздив білий цар, православний імператор, аж об'їхав цілий світ, всіх побив, а росіян ні). Це була популярна пісенька на переломі XX ст. Тут, однак, вже виникли певні трудноші у зв'язку з аґресивною політикою імперії. Про це надає тону інша пісенька (співана на мотив „Волґа, Волґа, мать родная"): „Пішет, пішет цар ґерманскій, пішет рускому царю, я Расєю завоюю, сам до неї жить пайду. Отвєчаєт цар наш бєлий, православний ґосудар, назбєраєм войска многo, пайдьом нємца воєвать". (Пише, пише, цар німецький, пише російському цареві, я завоюю Росію, піду сам до неї жити. Відповідає наш білий цар, православний самодержавець, назбираємо багато війська, підемо воювати німців). Із цих куплетів видно почування своєї всемогутности, як правних наслідників будівничих „цар-гармати" та „цар-дзвону", яких гордо показують всім відвідувачам у Кремлі.

Одначе, після деяких неприємних невдач на війні, приходить до дисонансів і браку довір'я до проводу. Появився інший жанр популярних пісень, знаних як „частушки". Співали тоді „Цар Ніколай іздал маніфест: мйортвим свабода, живих под арест". (Цар Миколай видав маніфест: мертвим свобода, живих під арешт). Потім, вже за революції, популярною була пісня „Что я віжу, что я слишу, сам Керенский влез на кришу, і ґаваріт до народу: дам вам кнут, а нє свабоду" (Що я бачу, що я чую, сам Керенський виліз на дах (що він дуже часто робив спонтанно, відвідуючи фронтові частини) та каже до народу: дам вам батіг, а не свободу).

У 1938 р. відроджується дух аґресивности, коли появилася бойова пісня „Єслі завтра вайна", а згодом славна на цілий світ „Катюша", солодко-сантиментальна, та ще одна, гордо-самовпевнена, „Широка страна мая радная" (Широка моя рідна країна). Та, мабуть, більш характеристичною була пісня із рефреном „Кипучая, магучая, нікем не побєдімая, Масква мая, страна мая, ти самая любімая" (Кипуча, могуча, ніким не переможена, Москва моя, моя країна, ти найлюбиміша). Можливо, пишучи із пам'яті, автор поминув тут ще деякі, навіть більш характеристичні для тих часів пісні та куплети.

Цікавим є все таки факт, що все це не є тільки слова якогось там собі зовнішнього спостерігача, але самого народу-богоносця, що, прямуючи до небесної висоти, був одночасно примушений у поті чола ходити в ярмі, „гіршому як у турка". Так остерігали Б. Хмельницького деякі його дорадники, коли він заходився коло підписання відомого договору з Москвою (згідно з „Історією русів"). А польський король Ян-Казимир каже в сенаті: „Через гнів наш і ... впертість (ми) втратили Україну, як золоте яблуко" (23.2.1654), мабуть, дивуючися, як хтось міг піти на такий нерозумний крок (за С. Величком).

Це була дивна держава, де підданий, який називався, скажімо, Іван, у петиції до царя, згідно з протоколом, мав підписуватися „Ванька". „Думний дяк" Бутурлін, який успішно провів переговори з Хмельницьким, незадовго (31.12.1655) кінчить життя самогубством через неласку царя-ґосударя. В той час москалі ще не мали свого власного вислову на „хліб із маслом", тому мусіли вжити на це поняття, вже за царя Петра І, німецьке слово „бутєрброт". Елементарний брак свободи пояснюється адаптацією перебраного від „Золотої Орди" татарського слова „караул", як співається у пісні, що Україна перебуває „Гей у неволі, у тюрмі, під московським караулом у ярмі". Тут видно, що від кого варто було перебрати. Г. Квітка-Основ'яненко в оповіданні „Салдацький патрет" розповідає, яке застрашаюче враження робить навіть сама подобизна російського „салдата" на мирних українців на ярмарку. Він також звертає увагу (через неприхильну критику української мови із імперіяльних кіл) на факт, що українська мова має набагато кращий словник, ніж тодішня російська (на початку XIX ст.) і не потребує позичати стільки чужих слів, як російська. В той сам час, це була потуга, перед якою тремтіла ціла Европа. Здавалося, що анексія як не цілої, то значної частини Европи, є тільки питанням часу. Реформи Петра І зробили із напівазійської Московії найсильнішу військову потугу на европейському континенті. Аляска належала до імперії, а Гаваї та Каліфорнія, видавалося, вже були „на добрій дорозі", щоб піти слідом Аляски. На перешкоді стала Кримська війна.

Закінчення буде.

Загальні збори Т-ва „Самопоміч" в Ню Йорку

Подаючи звіт зі зборів Т-ва „Самопоміч", треба хоч коротко переказати історію тієї народної інституції, що відповідала всім вимогам місцевої української громади. Як відомо, Друга світова війна спричинила нову хвилю еміграції до Америки в 1946—47 роках. Це були переважно учасники визвольних змагань, високосвідома інтелігенція, вони принесли могутній дух патріотизму, дух боротьби за національне відродження. Життєві обставини були тяжкі, а допомоги не було нізвідки. Виникла пекуча потреба створити якийсь осередок, де люди могли б сходитися, обговорювати проблеми, спільно шукати розв'язки.

І так спільно створили проєкт статуту (Петро Андрусів) об'єднання, яке назвали Організація Самопомочі Нової Української Еміграції , що згодом стало відоме як „Самопоміч". Ця організація мала бути понадпартійною і понадконфесійною, тобто статут підкреслював всеукраїнське трактування членів. Передбачалася всестороння діяльність в кооперативно-господарчій та культурно-виховній ділянках.

Нову управу вибрав Організаційний комітет на зборах в 1947 році. До управи ввійшли такі визначні люди, як д-р П. Гладкий, В. Коваль, д-р М. Кебало. З допомогою ЗУАДК здобуто першу домівку, визначено години урядування для ознайомлення громади з різними інформаціями „Самопоміч" стала довіреним місцем емігрантів різного стажу, професій — робітників, інтелігенції, студентів, і незабаром зросла до поважної добродійної української інституції. В тому була велика заслуга засновника П. Андрусіва і довголітнього голови Централі Юліяна Ревая (колишній прем'єр Закарпатської України) а пізніше дир. Степана Сирниськи.

Треба підкреслити, що саме в домівці „Самопомочі" засновано першу студентську організацію, також Т-во „Тризуб" оскільки статут передбачає національне і освітнє виховання молоді, „Смопоміч" від самого початку діяльности спонзорує Школу Українознавства. Статут вимагає співпраці з українськими організаціями в Америці, що стоять на національній та демократичній плятформі.

В 1950 році зродилась думка видавати власний журнал „Новий світ", а перше його число вийшло 1951 року, пізніше назву змінено на „Наше Життя".

У подальші роки, на жаль, відійшло у вічність багато жертвенних, відданих ідеї засновників і членів „Самопомочі", і діяльність Товариства дещо послабла.

Сьогодні „Самопоміч" увійшла в другий етап своєї активної діяльности. Зміни в Україні після проголошення державної незалежности, страшна матеріяльна і духовна руїна, яку залишив московський режим, примушують нас нести українському народові у його великій життєвій потребі посилену гуманітарну допомогу. Вона зайняла пріоритетне місце в програмі діяльности Т-ва „Самопоміч".

Цьогорічні Загальні збори Т-ва „Самопоміч", що відбулися у власній домівці, виявили, що у звітовому році увага і праця Управи концентрувалася на допомоговій акції для потребуючих в Україні, а також новоприбулим з України до Америки, як і старшому громадянству метрополії, що потребує порад і допомоги.

Загальні збори Т-ва „Самопоміч" відбулись при численній участі членів та почесних гостей. Збори відкрив уступаючий голова Михайло Юзенів. Він сердечно привітав присутніх, згадав покійного активного члена Управи Осипа Старостяка, що так несподівано упокоївся в Бозі. Однохвилинною мовчанкою збори вшанували пам'ять всіх померлих членів.

Предсідник зборів, голова Головної Управи Т-ва „Самопоміч" Іван Винник, ознайомив з порядком денним. Перший звітував голова Михайло Юзенів. Для обговорення і вирішення різних актуальних справ Управа відбувала кожного останнього вівтірка місяця свої сходини. Ланку суспільної опіки веде Оксана Лопатинська. В її завдання входить допомога нашим членам-сеньйорам у різних щоденних проблемах, хворим, самітним, а також новоприбулим з України. Крім того, при Т-ві „Самопоміч" працює самостійно „Клуб сеньйорів", який очолює Юрій Штогрин. Т-во спонзорує від початку свого існування Школу Українознавства, що недавно відзначала урочисто своє 45-річчя.

Т-во „Самопоміч" є груповим членом УККА, старається в гармонії співпрацювати зі всіма організаціями на терені метрополії. В домівці знаходиться велика, цінна бібліотека для загально-громадського користування. На закінчення голова подякував всім членам Управи за віддане виконання своїх обов'язків.

Далі звітував член управи, протоколярний секретар Л. Гуменюк. Писання протоколів — це все одно, що писання історії Т-ва „Самопоміч". Фінансовий секретар С. Петрик подав звіт з касового стану Т-ва. Приходи, членські вкладки пожертви виносили 35,054.67 дол., а витрати, головно пожертви в Україну, висилка пакунків, 9,000 дол. Всі професійні витрати винесли 38,128 дол. Каса на сьогодні нараховує 33,128 дол.

Про Школу Українознавства реферував її адміністратор М. Савицький. Директором Школи є мгр О. Кекіш. В школі працює 18 учителів, Батьківський комітет. Школа Упраїнознавства має за собою 45 років успішної освітньо-виховної праці.

Господар і бібліотекар Ю. Костів з жалем зазначив, що цінна бібліотека припадає порохом, бо нема людей, які б цікавились книжками.

Про організаційну працю реферувала Н. Білоус. Відбуто кілька спільних автобусових прогульок, в домівці Т-ва було зорганізовано корисні доповіді різних лікарів. З великим успіхом відбулося декілька товариських зустрічів членів.

Докладний звіт з праці подав голова Клубу сеньйорів Юрій Штогрин. Клюб має свою управу суспільної опіки, членами якої є М. Шепарович, М. Штогрин, С. Секрета, В. Харук і Ю. Костів. Всі вони постійно займаються акціями допомоги Україні в різних формах. Періодично висилаються пачки з харчами і одежею, в цій ділянці особливо активний Степан Секрета. В домівці відбувається роздання харчів з державних ресурсів. Оксана Лопатинська урядує від вівтірка до суботи і завжди готова допомогти всім потребуючим. Щороку суспільна опіка разом з управою „Самопомочі" влаштовує свято Подяки.

Після дискусії над звітами Контрольна комісія (мгр Я. Оберишин, інж. І. Івашків, С. Салдан і В. Саф'ян та Б. Кузишин) подала свій звіт, констатуючи, що члени управи чесно сповняли свої обов'язки, всі киниги ведені дуже добре.

Після уділення абсолюторії Номінаційна комісія (Юрій Штогрин, М. Шепарович, О. Літепло, Ю. Костів) подала склад нової управи на 1994—95 роки: голова — Михайло Юзенів, заступники — Наталія Дума, Тиміш Шевчук; члени управи: С. Петрик — фінансовий референт, Оксана Лопатинська — кореспонденційний секретар, Л. Гуменюк — протоколярний секретар, Н. Савчук — культ-освітній референт, А. Ґелетей — пресовий референт, Н. Білоус — імпрезовий референт, М. Шепарович, О. Роговська, О. Літепло; господар і бібліотекар — Ю. Костів, члени суспільної опіки: Юрій Штогрин, В. Харук, С. Секрета, Ю. Костів, М. Штогрин, М. Шепарович. Вільні члени: М. Ганущак, Б. Михайлів, С. Літепло. Адміністратор Школи Українознавства — М. Савицький, Контрольна комісія: Е. Івашків, Я. Оберишин, Б. Кузишин, В. Саф'ян. Товариський суд: О. Германюк, І. Сєрант, О. Лопатинський, І. Яремчук, Н. Савчук.

Окремим голосуванням головою затверджено одноголосно (перевибрано) Михайла Юзеніва, також одноголосно затверджено нову управу на 1994—95 роки.

А. За. Ґелетей

Від редакції: Як уже повідомлялося у „Свободі", 10-го травня голова Т-ва „Самопоміч" у Ню Йорку Михайло Юзенів відійшов у вічність.

Княжий дар для СКУ

У відповідь на заклик, який канцелярія СКУ розіслала до українського громадянства в західних країнах світу у справі Травневої Акції, відгук був позитивний, зокрема з Канади. Американські українці не відгукнулися на Травневу Акцію так, як Канада, але не бракувало і серед них людей, які вміють оцінити діяльність Президії СКУ і не відмовляються від пожертв.

Аналізуючи діяльність Світового Конгресу Українців, а раніше Світового Конгресу Вільних Українців, доходимо до доволі цікавих висновків, а саме, що українські професіоналісти Америки і Канади, які, дякувати Богові, зовсім непогано стоять під оглядом матеріяльним, на суспільно-громадські цілі жертвують, за малими винятками, дуже мало, або і зовсім нічого, хоча розраховують на українську клієнтелю.

Друге цікаве явище можна завважити в ділянці критичних завваг до діяльности СКУ та інших суспільно-громадських організацій. Ті, які нічого не дають, найбільше критикують, що мовляв, Президія СКУ занедбала таку, чи іншу справу, на яку повинна б була зареагувати негайно.

Деякі ставлять конкретні вимоги, що Президія Секретаріяту СКУ мусить то чи інше зробити, бо вони уважають, що тільки їхній погляд чи їхня рецепта розв'язки того питання є правильна. При тому, очевидно, наші всі критики забувають, що всі члени Президії працюють, хто більше, а хто менше, безплатно.

І врешті саму канцелярійну працю треба десь виконувати, що вимагає приміщення, яке треба оплачувати. Але щоб написати одного листа, то треба мати машинку до писання і треба людини, яка б переписала приготований лист і треба оплатити пошту. Не говоримо вже про те, що сам телефон,через який найбільше приходить скарг, також треба оплатити. Крім того СКУ, ця суспільно-громадська надбудова, яка мусить усю свою діяльність узгіднювати зі складовими організаціями чи їхніми проводами так, щоб і вони мали свій вклад у ту чи іншу діяльність. А це вже дуже складна річ, яка забирає багато часу та навіть і коштовна, але впродовж останнього чверть століття Президія СКВУ вповні вив'язувалась з того завдання.

Як воно не дивно, але найменших критичних завваг приходило від жертводавців, власне від тих, які своїми пожертвами утримували і сприяли діяльності СКВУ. А таких було доволі, хоча в порівнянні з нашими економічними спроможностями рішуче замало.

З поміж більш щедрих жертводавців цього року слід згадати Миколу Ракуша, голову Українсько-Американської Асоціяції Сеньйорів у Маямі, Фльорида, який подарував 1,000 дол. на діяльність СКУ.

Згідно з пресовими повідомленнями, подружжя Микола і Ірена Ракуш подарували 5,000 дол. на видання підручників для шкіл України. Вони є також меценатами багатьох українських установ. Досі вони пожертвували приблизно 350,000 дол. на суспільно-громадські цілі, що є гідним уваги і наслідування.

Цього року до більших жертводавців на діяльність СКУ з Канади належать: Фірма Central Products & Foods з Вінніпеґу — 1,500 дол.; Іван Мазуренко, власник готелю Strathcona в Торонто — 1,000 дол.; Клюб Сеньйорів „Беседа" при філії Торонто УНО - Захід-1,000 дол.; І. Горук і Т. Гуменчук обидва з Монтреалю по 500 дол.

Президія Секретаріяту СКУ оцінює жертвенність своїх меценатів і висловлює їм признання за їхню жертвенність.

Всім жертводавцям на діяльність СКУ Президія Секретаріяту складає щиру подяку й бажає успіху в їхній діяльності і запевняє, що вона далі стоятиме на сторожі інтересів української спільноти в країнах поселення, як і допомагатиме в закріпленні української державности.

Президія Секретаріяту СКУ
д-р Василь Верига, касир

Продовжується...

(Закінчення зі стор. 1)

кументів з життя і творчости Митрополита Шептицького. Ярослава Ґеруляк поінформувала, що вона над тим дальше наполегливо працює, але покищо не могла подати конкретних пропозицій. Ці й інші питання будуть порушені на черговому засіданні. Діловий комітет плянує на першу половину вересня ц.р. скликати нараду представників громадських установ й організації, щоби представити плян відзначення 50-річчя смерти Митрополита Андрея. Наради закінчено молитвою.

У засіданні вз'яли участь (поазбучно): Адріян Бриттан, Микола Галів, Слава Ґеруляк, Марія Клячко, Марія Лозинська, Василь і Зеня Никифорук, Ева Піддубчишин, Іван Сєрант, Татіяна Рабій, Марія Данчук-Решітник, Петро Теребецький і Мирослава Шміґаль. Оправдані: о. парох Патрикій Пащак, Ольга Кузьмович і Юрій Штогрин.

У ВИСЛІДІ ПОВЕНІ, спричиненої великими зливами, в південних районах Китаю, згідно з офіційними даними міністерства цивільної адміністрації, загинуло 258 осіб. Особливого лиха зазнали провінції Гуяндун, Гунань, Фуцзян і Гуансі-Чжуянський автономний район. Загальна кількість людей, що постраждали від стихії, перевищує 30 міл. осіб. Понад 8,000 осіб ранено, зруйновано щонайменше 500,000 будинків, під водою опинилися понад 1.5 міл. гектарів сільсько-господарських плянтацій. Уряд відразу виділив для районів стихійного лиха кошти, які частинно компенсують шкоди, заподіяні повенями.

ШВЕДСЬКИЙ ГРОМАДЯНИН Стіґ Берґлінґ, якого в 1979 році засудили до довічного ув'язнення за шпигунство на користь Совєтського Союзу і який через вісім років після того втік з-під охорони тюремних наглядачів, добровільно повернувся у Швецію разом зі своєю дружиною Елізабетою Сандберґ. Шведська поліція покищо не може пояснити причину, яка спонукала в'язня-шпигуна повернутися у зраджену ним батьківщину.

ПРИВІТ З ТАБОРУ НОВАКІВ — 1994
В НЕБЕСА „ТАМ ДЕ КРАЩЕ"
ВОВЧА ТРОПА

Знання...

(Закінчення зі стор. 1)

ють події в Україні та так стараються усім простягнути дружню руку. Він був незвичайно вдоволений із успіхів навчання англійської мови, що його здобули тут учителі з Чернігівської області та яке зможуть тепер використати у школах, де працюють.

Цікаво нам було почути, що саме Андрій працює учителем у першій гімназії в Чернігові, де всі предмети навчають українською мовою. Школа знайшла спонзорів, що допомогли перевидати російські підручники перекладені на українську мову і це дало можливість навчати 2,500 учнів в рідній мові. „Немає нації без мови", — каже з переконанням А. Зубницький і тому чуємо немов гордість в його голосі, коли розповідає про цю одну із нечисленних досі шкіл України, де ця українська мова дзвенить у кожному слові. Тепер він у Сієна виправив своє вміння англійської мови, везе зі собою домів багато підручників, стрічок та знання про американську успішну систему навчання чужих мов.

Таке саме вдоволення із інтенсивної праці сімох тижнів в Сієна висловлює Людмила Безсмертна, яка також навчає дома в Чернігові у середній школі англійську мову. Вона приємно вражена гостинністю господарів так неукраїнців, як і українців. Її припало щастя перебувати в сім'ї українців з походження, що вже народжені в ЗСА, і серед них зазнала багато тепла та сердечности. Подивляє, що українські родини тут говорять українською мовою, цікавляться Україною і стараються, де змога, допомогти. Вона багато скористала, навчилася і тому особливо вдячна тим, що їм фінансово допомогли тут приїхати. На жаль, коли питаємося про школу, в якій вона буде дальше продовжати навчати англійської мови, то відкрито признає, що учителі навчають в ній і російською і українською мовами.

Світлана Пузан навчає у селі Сухополова, Чернігівської области, де і в сільській школі є англійська мова, як одна із чужих від другої до 11 кляси. Коли приймаємо цей факт з деяким здивуванням, вона пояснює, що діти вчаться цю мову дуже радо і вона щаслива, що могла тут мати можливість вивчати американський акцент у розмові, бо досі знала лише британський. Перебуваючи в українській, а відтак неукраїнській, родині, мала вона можливість розмовляти англійською мовою і понесе своє знання, щоб передати його не лише своїм учням, але також товаришам праці, для яких вони везуть підручники, таблиці, книжки та інші засоби американської системи навчання.

Організаторка і душа проєкту у Сієна коледжі, проф. Л. Тарнавська, вияснює нам, що минулорічні „учні" із Сум навчили в цьому році у Сумській області 180 учителів англійську мову, а при цьому також західню методу навчання чужої мови. Цей експеримент показався так успішним, що фундація Сороса виасиґнувала велику суму гроша, щоб зорганізувати в Сумах відповідний дослідний центр англійської мови з відповідними підручниками та вивінуванням технічними засобами навчання при допомозі слухових та відеокасет. Є надія, що вдасться створити подібний, але меншого маштабу, дослідний центр також в Чернігові, який буде співпрацювати з центром в Сума, а може з часом такі центри постануть також в інших частинах України.

Знаючи енерґію та відданість проф. Л. Тарнавської, це безумовно можливе, тим більше, що після трьох років досвіду експеримент з учителями з України є дуже вдалий, а програма так добра, що допомагає здобути фінансову допомогу. На кожний випадок учителі з Чернігова виїхали із якнайкращими враженнями та переживаннями і всі готові передати здобуте знання так своїм товаришам — учителям, як і дітворі.

Будують пам'ятник в селі Вербиця

Село Вербиця, яке перед Другою світовою війною належало до повіту Рави Руської, було відоме із своєї національної активности та давнини. Його церква св. Михаїла була побудована ще в 1936 році, яку відтак відновили в 1887 році і біля неї побудовано дзвіницю. Крім того в селі існувала „Просвіта", відділ Сільського Господарства, побудовано Народний Дім, існувала „Рідна Школа", Союз Українок, „Луг", „Сокіл" та інші. Перед початком Другої світової війни село мало 2,110 жителів-українців, а війт та солтис були також українці і завдяки їм життя громади було дуже активне.

Все це закінчилося із окупацією совєтських військ в 1939 році, а відтак коли село попало в руки польських військ у 1947 році. 5-го червня 1947 року польські війська зробили облаву на село Вербиця, арештували пароха о. Юліяна Криницького, в день після цього оточили село і його всеціло спалили, а залишених мешканців вивезли у східню Прусію. Усіх, що ставили опір чи були в УПА, вимордовано. Ті, яким вдалося врятуватися і переїхати до ЗСА чи Канади, заплянували тепер поставити на місці, де було село, пам'ятник повстанцям та усім, що ставили опір окупантам. Створився окремий комітет з мешканців села Вербиця до якого увійшли Петро Левко, Текля Ярмола — Зінько і Микола Наконечний. Усі колишні мешканці Вербовиці складають тепер пожертви на пам'ятник в пам'ять погиблих вірних синів України.

Хто хоче допомогти в тому ділі може вислати свою пожертву на такі адреси: Self-Reliance, Federal Credit Union, Acct. 7490-00, 734 Sanford Avenue, Newark, N. J. 07106; St. Andrews Federal Credit Union, 35 Main St. P. O. Vox 375, S. Bound Brook, N. J. 08880, Acct. № 3337-99;

СПОРТОВІ ВІСТІ

Редагує Омелян Твардовський

ЛИСТ ДО УПРАВИ УКРАЇНСЬКОЇ СПОРТОВОЇ ЦЕНТРАЛІ (УСЦАК)

Київ, 7 липня 1994 р.

Голові Управи УСЦАК
Панові Миронові
Стебельському.

Дорогий Друже Мироне!

Радий повідомити, що я вздоровів і приступив до роботи. Безмірно вдячний Вам, Олесеві Напорі, Омелянові Твардовському за щирі слова підтримки і побажання скорішого видужання. Ваші побажання були для мене добрим лікарством.

Справ, як завжди, у нас чимало. Багато уваги приділяємо підготові наших спортовців до Ігор Олімпіяди в Атланті, ці питання ґрунтовно розглянули на засіданні Виконавчого комітету НОК України. Наша делеґація на чолі з Валерієм Борзовим візьме участь в паризькому конгресі Міжнародного олімпійського комітету, присвяченому його 100-річчю. В кінці вересня скликаємо Генеральну асамблею Національного Олімпійського Комітету України. Корисними були зустрічі з Президентом України Леонідом Кравчуком, членами комісії Верховної Ради України, підписано і готується ряд урядових документів, що сприятимуть подальшій розбудові спорту в Україні. З задоволенням повідомляю, що спортовці України з початку цього року (за станом 10-го червня) здобули на чемпіонатах світу: 4 золотих, 5 срібних і 2 бронзові медалів.

Дорогий Мироне! До Вас з пошануванням звертається головний редактор українського спортового журналу „Старт" Анатолій Чалий, з яким НОК України плянує створити спільне видання, про що ми писали і просить надіслати допис (статтю, фото) про 70-річчя УСВТ „Чорноморська Січ". Все це буде надруковане в жовтневому числі журналу. Просимо це зробити і передати до НОК України.

Бажаю Вам всього найкращого!
З щирою повагою
В. Кулик, віцепрезидент НОК України

Загальні збори Української Спортової Централі ЗСА і України

Чергові Звичайні загальні збори УСЦАК відбудуться в суботу, 8-го жовтня 1994 року в залі Спортової Школи „Ч. Січі" на оселі УБСоюзу „Верховина" в Ґлен Спей, Н. Й. До полудня відбудеться реєстрація делеґатів (кожний спортовий осередок і спортові ланки молодечих організацій, що є повноправними членами УСЦАК, висилають по три делеґати. Після обіду розпочнуться ділові наради: звітування уступаючої Управи, дискусія і вибір нової Управи. Увечорі — святковий бенкет, в часі якого будуть відзначені заслужені діячі УСЦАК.

Шаховий чемпіонат УСЦАК на 1994 рік

Д-р Орест Попович і Степан Стойко поділили 1-2 місц. О. Попович здобув титул чемпіона

Учасники 28-го шахового чемпіонату УСЦАК 1994 року.

28-ий чемпіонат Української Спортової Централі Америки й Канади з шахів відбувся 2-го липня на оселі УБСоюзу „Верховина" в Ґлен Спей, Н. Й. Господарем і спонзором турніру було УСВТ „Чорноморська Січ", Нюарк, в рамках відзначення 70-ліття. Цьогорічний турнір УСЦАК можна вважати великим успіхом, бо притягнув він 18 учасників, що репрезентували стейти Ню Йорк, Ню Джерзі, Коннектикат і Пенсильвенію та 4 зорганізовані осередки, а саме — шаховий клюб ім. проф. Степана А. М. Попеля в Баффало, Н. Й., УСВТ „Чорноморська Січ", Нюарк, Н. Дж., УСО „Тризуб", Філядельфія, та „Українську Централю", Пассейк. Особливо врадував усіх дебют чотирьох юнаків з Баффало — Руслана Сугоровського та трьох братів, Пилипа, Олеся і Степана Проциків, що їх привіз на турнір батько, о. Мар'ян Процик.

В імені голови УСЦАК Мирона Стебельського турнір відкрив ланковий шахів УСЦАК, д-р Орест Попович, який попросив до слова заступника голови УСЦАК і „Чорноморської Січі" ред. Омеляна Твардовського. Останній привітав учасників від господарів, нав'язуючи до ювілейних святкувань „Ч. Січі" цього року та до славних традицій Січей в Західній Україні та в Північній Америці, що їх це наше Товариство в Нюарку продовжує.

Змагання, що проводилося за швайцарською системою із шести рунд при часовій контролі „активних шахів", де кожна партія була обмежена до одної години гри, дали такі вислідн (на 6 можливих точок):1-2 (поділене) д-р Орест Попович і Степан Стойко (обидва „Ч С" по 5 точок. Обидва першуни одержали однакові гроші нагороди — по 175 дол., але на підставі другорядних точок, титул чемпіона УСЦАК на 1994 р. і перехідну чашу „Ч. Січі", присвячену пам'яті інж. Лева Блонаровича, здобув О. Попович. (Партнери О. Поповича здобули разом 22 точки, а партнери С. Стойка — 19, Дальші результати: 3-4 (поділене) Дмитро Кулик („Ч. С.") і О. Мар'ян Процик (клюб ім. Попеля), по 4.5 точки і нагороди по 100 дол. 5—8 (поділене) д-р Михайло, депутат (клюб ім Попеля), Сидір Новаківський („Тризуб"), Лев Марків (Ню Гейвен, Конн). і Ераст Марків (Ню Гейвен.) по 3.5 точки і нагороди по 10 дол. 9-12 (поділене) Петро Радомський („Ч. С"), Леонід Харченко („Ч. С".) Омелян Марків (Ню Гейвен,) і Руслан Сугоровський (клюб Попеля) по 3 точки. Сугоровський одержав титул чемпіона юників і нагороду 100 дол. 13—14 поділене): Орест Колюба („Українська Централя") і Пилип Процик, (Клюб ім. Попеля) по 2 точки. За своє друге місце серед юнаків Пилип Процик одержав як нагороду книжку Юрія Семенка „Шахи в Україні". 15—16 (поділене) о. Ігор Стець (Джонсон Ситі, Н. Й.) і Степан Процик (Клюб ім. Попеля) по 1.5 точки. 17—18 (поділене): Ігор Гішта (Гемпстед, Н. Й.) та Олесь Процик (Клюб ім. Попеля) по 1 точці.

Після роздачі нагород, турнір закрив голова УСЦАК Мирон Стебельський теплими словами вдоволення і признання шахістам, відмітивши відрадну участь змагунів усіх поколінь, включно з молоденькими юнаками.

Шахісти складають щиру подяку Управі УСВТ „Ч. Січ", Нюарк, за частинне уфундування нагород (300 дол.), а управителеві „Верховини" Ярославові Ґавурові та всім його працівникам — за їхню співпрацю в успішному переведенні цього турніру.

Ланка Шахів УСЦАК